

AI FI 12/2021
9.3.2021

Ulkoasiainvaliokunta

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A

00100 Helsinki

P: 041 313 4778

E: amnesty@amnesty.fi

W: www.amnesty.fi

U 12/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle EU:n sekä Kiinan kansantasavallan välisen investointisopimuksen neuvottelemisesta

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston kirjelmästä Eduskunnalle EU:n sekä Kiinan kansantasavallan välisen investointisopimuksen neuvottelemisesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Amnesty International ei ota kantaa investointisopimusten sisältöihin, mutta haluamme nostaa esille ihmisoikeuksien turvaamisen tärkeyden osana Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden kauppapolitiikkaa ja kaikkea yhteistyötä Kiinan kansantasavallan kanssa.

Ihmisoikeusloukkaukset Kiinan kansantasavallassa

Viime vuonna 50 YK:n asiantuntijaa vaati¹ ”päättäväisiä toimenpiteitä perusvapauksien suojaamiseksi Kiinassa.” He korostivat lausunnossaan Kiinan merkittäviä ihmisoikeusloukkauksia Hongkongissa, Tiibetissä ja Xinjiangissa, tiedon tukahduttamista Covid-19-pandemian yhteydessä ja sen varjolla sekä ihmisoikeuspuolustajiin, toimittajiin, juristeihin ja hallituksen kritikoihin kohdistettuja hyökkäyksiä koko maassa. Asiantuntijoiden lausunnon jälkeen Kiinan ihmisoikeustilanne on entisestään kiristynyt, mikä on nähtävissä myös EU:n antamista lausunnoista. Hongkongissa on kansallisen turvallisuuden lain nojalla pidätetty kymmeniä aktivisteja rauhanomaisen poliittisen toiminnan takia. Kiina on myös johdonmukaisesti estänyt ihmisoikeusloukkausten, mukaan lukien epäillyn pakkotyön, riippumattoman tutkinnan Xinjiangissa.

Kiinassa tapahtuvien ihmisoikeusloukkausten lisäksi Amnesty International on kiinnittänyt huomiota myös Kiinan toiminnan negatiivisiin ihmisoikeusvaikutuksiin muualla maailmassa. Kiina on muun mu-

¹ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26006&LangID=E>.

assa ottanut tarkkailun kohteeksi ihmisoikeuspuolustajia ulkomailla, tukahduttanut akateemista vapautta eri puolilla maailmaa sekä harjoittanut Internet-sensuuria ja digitaalista valvontaa. Amnesty International pitää Kiinan edistämää, ihmisoikeudet sivuuttavaa kehitysajattelua vastuuttomana ja nostaa esiin erityisesti Kiinan hallituksen tukeman kaivannaisteollisuuden aiheuttaman ympäristön pilaantumisen.

Kiina on myös johdonmukaisesti pyrkinyt heikentämään ihmisoikeuksien suojelua, väistämään vastuunsa vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja estämään muiden vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneiden valtioiden tilanteen tarkastelun YK:n piirissä.²

Euroopan unionin käytettävä kaikkia instrumentteja ihmisoikeusdialogissa Kiinan kanssa

Suomen ja Euroopan unionin tulee nykyistä tehokkaammin hyödyntää kaikkia käytettävissään olevia instrumentteja käydäkseen ihmisoikeusdialogia Kiinan kanssa. Ihmisoikeuksien tulisi olla läpileikkaava teema Kiinan kanssa tehtävässä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa.

Amnesty muistuttaa, että Eurooppa-neuvoston päätelmissä 1.-2. lokakuuta 2020³ vahvistettiin EU-Kiina -suhteissa omaksutun poliittisen toimintatavan pohjautuvan maaliskuussa 2019 annettuun Euroopan komission ja ulkoasiainedustajan yhteiseen tiedonantoon "Strateginen katsaus EU:n ja Kiinan suhteisiin"⁴.

Edellä mainitussa strategisessa asiakirjassa määritellään Kiina Euroopan unionin yhteistyö- ja neuvottelukumppaniksi, taloudelliseksi kilpailijaksi sekä systeemiseksi kilpailijaksi, joka pyrkii edistämään vaihtoehtoisia hallinnon malleja. Lisäksi asiakirjassa kerrotaan tämän asetelman edellyttävän koko unionin laajuista joustavaa ja pragmaattista lähestymistapaa, joka mahdollistaa unionin omien arvojen ja intressien periaatteellista puolustamista.

Strategisessa asiakirjassa myös mainitaan, että Euroopan unionin ja Kiinan kyky käydä tehokasta vuoropuhelua ihmisoikeusasioissa tulee olemaan tärkeä bilateraalisen suhteen laadun mittari. Euroopan unioni tunnistaa Kiinan edistysaskeleet taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien parantamisessa. Samaan aikaan ihmisoikeustilanne Kiinassa on monilta muilta osin huonontunut, erityisesti Xinjiangissa Länsi-Kiinassa. Kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien tilanne on myös heikentynyt, kuten on nähtävissä edelleen jatkuvissa ihmisoikeuspuolustajiin ja -asianajajiin kohdistuvissa toimissa.

Kuten toimimme esille ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa koskevassa lausunnossamme, on tärkeää määritellä vahvoja ja konkreettisia poliittisia tavoitteita ihmisoikeuksien edistämiseksi, erityisesti koskien vuorovaikutusta sellaisten maiden kanssa, joissa tapahtuu vakavia ihmisoikeusloukkauksia ja kansalaisyhteiskunnan tila on kaventunut. On tärkeää tunnustaa kansalaisyhteiskunnan merkitys ihmisoikeuksien toteutumiselle ja linjata konkreettisia toimenpiteitä ihmisoikeuspuolustajien tukemiseksi.

² <https://www.amnesty.org/download/Documents/ASA1730262020ENGLISH.pdf>, ks myös <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/09/china-global-coalition-urges-un-to-address-beijing-human-rights-abuses/>.

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/45917/021020-euco-final-conclusions-fi.pdf>.

⁴ ['EU-China: A Strategic Outlook' of March 2019.](#)

Toivomme Euroopan unionin ja sen jäsenmaiden asettuvan selväsanaisesti ihmisoikeuksien puolelle yhteistyössään ja vuorovaikutuksessaan Kiinan kanssa. Ihmisoikeuksien edistämisen tulee olla tavoitteellista, konkreettista ja vaikuttavaa.

Kunnioitavasti,

A handwritten signature in black ink, reading "Niina Laajapuro". The signature is fluid and cursive, with the first name "Niina" and last name "Laajapuro" clearly distinguishable.

Niina Laajapuro
Ihmisoikeustyön johtaja

Lisätietoja antaa: Mariko Sato, taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien asiantuntija, mariko.sato@amnesty.fi